

GLOBALIZACJA A ZADŁUŻENIE POLSKI

Wprowadzenie

Zadłużenie międzynarodowe jest obecnie problemem globalnym i dotyczy znacznej liczby państw świata, w tym Polski. Zadłużenie zagraniczne naszego kraju w ostatnich latach pozostawało pod wpływem globalnego kryzysu finansowego, co daje się zauważyć, analizując wskaźniki makroekonomiczne dotyczące tych lat. Celem opracowania jest analiza zadłużenia zagranicznego Polski w ostatnich latach, ze szczególnym uwzględnieniem lat 2008-2009 i wpływu na polską gospodarkę czynników zewnętrznych, związanych z kryzysem finansowym na rynku globalnym.

1. Definicja procesu globalizacji

Od ponad ćwierćwiecza termin globalizacja jest najczęściej używanym w naukach ekonomicznych, politycznych i społecznych¹. W literaturze nie ma jednoznacznej, ogólnie obowiązującej definicji globalizacji². Globalizacja jako pojęcie jest terminem dość nowym, do powszechnego użycia weszło w połowie lat 80. XX wieku³ i było rozumiane jako głębokie przeobrażenia w gospodarce światowej będące wynikiem liberalizacji stosunków gospodarczych, internacjonalizacji kapitału, rewolucji informatycznej i wzrostu znaczenia międzynarodowych korporacji⁴. Globalizacja to proces prowadzący do coraz większej współzależności i integracji państw, społeczeństw, gospodarek i kultur⁵. Proces ten prowadzi do tworzenia światowego społeczeństwa, zanikania kategorii państwa narodowego oraz wzrostu znaczenia organizacji międzynarodowych. Według A. Zorskiej jest to proces długofalowy związany z integrowaniem działalności

¹ J. Kulig: *Meandry globalizacji XXI wieku*. Vizja Press & IT, Warszawa 2010, s. 47.

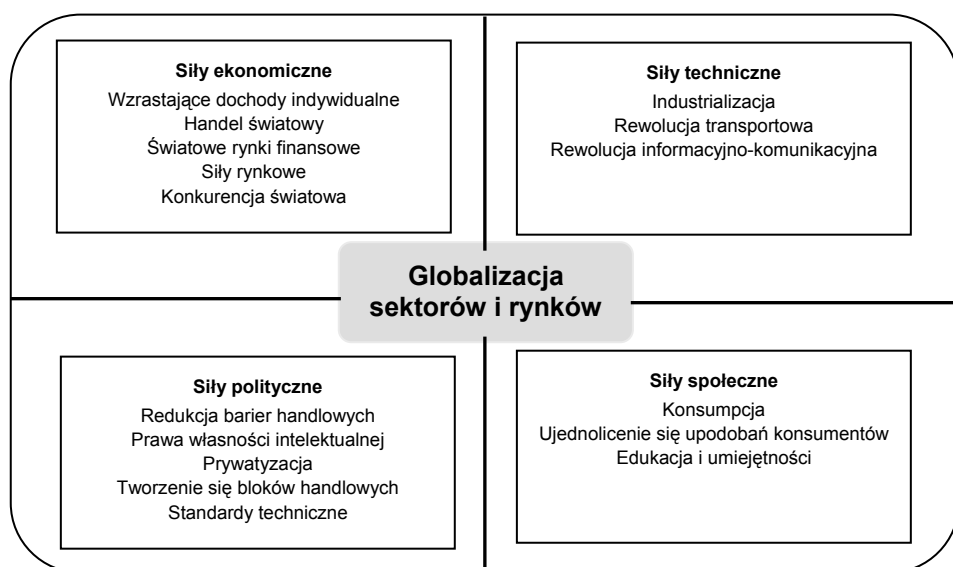
² E. Jasińska: *Globalizacja – ewolucja i skutki gospodarcze*. Zeszyty Naukowe nr 507, USz, Szczecin 2008, s. 115.

³ W. Wątroba: *Spoleczeństwo konsumpcyjne*. WUE, Wrocław 2009, s. 58.

⁴ R. Orłowska, K. Żołądkiewicz: *Globalizacja i regionalizacja w gospodarce światowej*. PWE, Warszawa 2012, s. 18.

⁵ M. Kempny: *Globalizacja*. W: *Encyklopedia socjologii*. Oficyna Naukowa, Warszawa 1998, s. 124.

na poziomie gospodarek, przemysłów/sektorów oraz przedsiębiorstw ponad granicami państw dzięki rozszerzaniu, pogłębianiu i intensyfikowaniu różnego rodzaju powiązań (handlowych, inwestycyjnych, kooperacyjnych, informacyjnych), co prowadzi do tworzenia się współzależnego systemu ekonomicznego w skali światowej, czyli globalnej gospodarki⁶. Globalizacja jednak to nie tylko zjawiska o charakterze gospodarczym. Jest to zjawisko wieloaspektowe, oprócz gospodarki dotyczy kwestii politycznych, społecznych, kulturowych, naukowych, prawnych i wielu innych. Czynnikiem, które wpłynęły na przyspieszenie procesu globalizacji, były: pojawienie się gospodarki opartej na wiedzy, wykorzystywanie na szeroką skalę sieci internetowej oraz rozwój organizacji międzynarodowych mających wpływ na funkcjonowanie państw i rozwój organizacji pozarządowych⁷.

Rys. 1. Siły oddziałujące na proces globalizacji

Źródło: G. Stonehouse, J. Hamill, D. Campbell, T. Purdie: *Globalizacja*. Felberg SJA, Warszawa 2001, s. 25.

U podstaw globalizacji ekonomicznej leżą dwie kwestie:

- postęp techniczny prowadzący do spadku kosztów komunikowania się i transportu,
- liberalizacja przepływów towarów, usług, kapitału i pracy.

⁶ A. Zorska: *Korporacje transnarodowe*. PWE, Warszawa 2007, s. 17.

⁷ B. Ostrowska: *Globalizacja światowej gospodarki a trendy we współczesnej turystyce*. W: M. Lasoń: *Gospodarka światowa w dobie globalizacji*. KTE, Kraków 2011, s. 48.

Globalizacja wykracza poza zjawiska typowo ekonomiczne. Zastanawiając się nad cechami procesu globalizacji, można wymienić kompresję czasu i przestrzeni, dialektyczny charakter procesu globalizacji, jej wielowymiarowość, złożoność i wielowątkowość, integrowanie, międzynarodową współzależność, związek z postępem nauki, techniki i organizacji, wielopoziomowość⁸. Globalizację współcześnie charakteryzują następujące cechy⁹:

- gwałtowne kurczenie się świata, świat staje się „globalną wioską”;
- powstanie globalnego rynku finansowego;
- gwałtowny wzrost przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych;
- zdominowanie gospodarki globalnej przez korporacje transnarodowe;
- zinstytucjonalizowanie wielu sfer życia, w tym działalności gospodarczej.

Do jakościowych cech globalizacji zalicza się¹⁰:

- kompleksowość;
- intensyfikację świadomości o świecie jako całości i związaną z tym odpowiedzialność;
- redefinicję znaczenia państwa;
- powstanie globalnej gospodarki opartej na wiedzy, wykształcenie się czwartego – informacyjnego – sektora gospodarki.

2. Przyczyny i skutki globalizacji

Kolejną kwestią nastęrczącą wielu problemów jest wybór odpowiedniej klasyfikacji pojęcia globalizacji i rzetelnego omówienia przyczyn i skutków tego zjawiska. Przyczyny globalizacji można podzielić klasycznie na wiele sposobów, m.in.: ekonomiczne, polityczne, społeczne¹¹, bądź inaczej na zewnętrzne i wewnętrzne¹²; wewnętrzne są związane z wolą polityczną państw narodowych, ich świadomą decyzją, w tym świetle globalizacja jest konsekwencją rozwoju stosunków międzynarodowych lub procesu postępującej internacjonalizacji. Przyczyny zewnętrzne wiążą się z dynamiką rynku światowego, rozwojem nowych technologii umożliwiających rozbudowę globalnych sieci produkcji oraz z rewolucją w komunikowaniu się, polegającą na przejściu od społeczeństwa przemysłowego do społeczeństwa informacji i wiedzy. Według większości książek dotyczących zagadnień globalizacji otwartość gospodarcza przynosi w skali świata oczywiste korzyści. Zintegrowane rynki światowe ułatwiają optymalną

⁸ A. Zorska: *Ku globalizacji?* PWN, Warszawa 1998, s. 16-17.

⁹ R. Orłowska, K. Żołądkiewicz: *Op. cit.*, s. 25.

¹⁰ S. Flejtarski, P.T. Wahl: *Ekonomia globalna*. Difin, Warszawa 2003, s. 24.

¹¹ A. Lubbe: *Globalizacja i regionalizacja we współczesnej gospodarce światowej*. W: A. Bąkiewicz, U. Żuławska: *Rozwój w dobie globalizacji*. PWE, Warszawa 2010, s. 42.

¹² M. Mielus: *Dylematy globalizacji w XXI wieku*. W: D. Fatuła: *Przyczyny i skutki kryzysu w ujęciu makro- i mikroekonomicznym*. WEiZ Krakowskiej Akademii im. A.F. Modrzewskiego, Kraków 2009, s. 45.

alokację czynników produkcji¹³. Jednakże proces globalizacji nie jest pozbawiony pewnych wad.

Tabela 1

Wady i zalety procesu globalizacji

Skutki pozytywne	Skutki negatywne
Globalizacja ekonomiczna, osiągnięta dzięki usunięciu barier wolnego handlu towarami i kapitałem, promuje konkurencję, efektywność, zwiększa liczbę miejsc pracy, podwyższa jakość towarów i usług	Globalizacja jest odpowiedzialna za zdeformowany rozwój społeczeństwa
Globalizacja jest nośnikiem rozwoju nowych technologii oraz przyciąga inwestorów	Globalizacja oznacza erozję społeczeństw obywatelskich i utrudnianie procesów demokratyzacji i re-demokratyzacji
Globalizacja daje możliwości rozwoju wszystkim, ponieważ nowe technologie wymagają wiedzy i kompetencji, co wiąże się z lepszym wykształceniem	Globalizacja doprowadza do ruiny państwa narodowe
	Globalizacja odpowiada za destabilizację polityczną na świecie, prowokowanie fundamentalizmów i sprzyjanie niekontrolowanym procesom transnarodowym o charakterze patologicznym (korupcja, zorganizowana przestępczość)

Źródło: M. Mielus: *Dylematy globalizacji w XXI wieku*. W: D. Fatuła: *Przyczyny i skutki kryzysu w ujęciu makro- i mikroekonomicznym*. WEiZ Krakowskiej Akademii im. A.F. Modrzewskiego, Kraków 2009, s. 48.

W literaturze poświęconej temu zagadnieniu można znaleźć więcej argumentów za i przeciw globalizacji¹⁴, ale zarówno przeciwnicy, jak i zwolennicy są zgodni w jednym – uważają bowiem, że nie można tego procesu zatrzymać¹⁵.

3. Definicja i przyczyny zadłużenia

Zadłużenie międzynarodowe jest obecnie problemem globalnym i dotyczy znacznej liczby państw świata. Kraje rozwijające się w wyniku intensywnego korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania głównie o charakterze dłużnym nagromadziły zadłużenie zagraniczne sięgające 2,5 bln USD w 2005 roku, które wzrosło w niespełna kilka lat do 4,0 bln USD w 2010 roku¹⁶. Jest to więc problem niebagatelny, dotyczący wielu krajów i w odniesieniu do cech współczesnego świata związanych z procesem globalizacji mogący niekorzystnie oddziaływać na pozostałe kraje świata. Wymieniając przyczyny wpływające na zadłu-

¹³ V.K. Aggarwal, C. Dupont: *Współpraca i koordynacja w globalnej ekonomii politycznej*. W: J. Ravenhill: *Globalna ekonomia polityczna*. UJ, Kraków 2011, s. 85; J. Kulig: Op. cit., s. 53.

¹⁴ T. Sporek: *Wpływ kryzysu finansowego na globalizację gospodarki światowej. Diagnoza i konsekwencje dla Polski*. AE, Katowice 2010, s.102.

¹⁵ M. Megier: *Globalizacja biedy czy globalizacja dostatku?* Politechnika Koszalińska, Koszalin 2010, s. 45.

¹⁶ *Global Development Finance 2012*. The World Bank, Washington 2012, s. 2.

zenie poszczególnych krajów, można zauważyć pewną korelację z cechami globalizacji. Cechy współczesnej zglobalizowanej gospodarki sprzyjają powstawaniu zjawiska zadłużenia międzynarodowego i jego rozprzestrzenianiu się. Zadłużenie międzynarodowe jest to zobowiązanie powstałe w wyniku skorzystania przez dany kraj z zagranicznej pożyczki lub też z importu dóbr czy usług na warunkach kredytowych¹⁷. Z kolei za kryzys zadłużenia uznaje się taką sytuację, w której brak jest możliwości wywiązania się w umownych terminach ze spłaty rat kapitałowych i odsetek z tytułu zaciągniętych za granicą pożyczek, a często także bieżących płatności z tytułu importu towarów i usług oraz przekazów. Kryzys nabiera globalnego charakteru, jeśli niewypłacalność obejmuje wiele krajów, a ich zadłużenie jest tak wysokie, że opóźnienie lub wstrzymanie jego obsługi grozi załamaniem się międzynarodowego systemu bankowego i finansowego¹⁸.

Pożyczkobiorcy tracą zdolność do obsługi zadłużenia, czyli spłaty wymaganych rat kapitałowych i odsetek, objęci są kryzysem zadłużenia. Kryzys ten występuje, gdy nie są przestrzegane podstawowe reguły zadłużenia¹⁹:

- pożyczka powinna finansować projekty inwestycyjne, które przynoszą dochody wystarczające na spłatę odsetek od kredytów;
- terminy płatności lub okres, w jakim pożyczka musi być spłacona, są skorelowane z okresem zwrotu inwestycji finansowanej pożyczką;
- możliwość wystąpienia niekorzystnych zdarzeń została uwzględniona w kalkulacji całkowitej kwoty długu, jaką dłużnik jest w stanie spłacić.

Pierwotnym powodem zaciągania kredytów zewnętrznych są niewątpliwie niedobory własnego kapitału i aspiracje, dotyczące rozwoju, konsumpcji czy ekspansji. Przyczyny zadłużenia zależą głównie od poziomu rozwoju gospodarczego²⁰. Podzielić je można na przyczyny zewnętrzne i wewnętrzne²¹. Do przyczyn zewnętrznych zalicza się:

- koniunkturę w gospodarce światowej;
- przewagę konkurencyjną przedsiębiorstw z krajów rozwiniętych;
- silne oddziaływanie światowych organizacji i ugrupowań handlowych;
- rozwój międzynarodowych korporacji transnarodowych;
- wpływ procesów liberalizacji związanych m.in. z wolnym handlem;
- wpływ rozwoju globalizacji szczególnie na rynki kapitałowe;
- niską efektywność programów pomocy MIF.

Wśród przyczyn wewnętrznych można wymienić:

- słabą koniunkturę gospodarczą;

¹⁷ A. Budnikowski: *Zadłużenie jako problem globalny*. PWE, Warszawa 1991, s. 11.

¹⁸ A. Kosztowniak: *Istota i przyczyny powstania zadłużenia międzynarodowego*. W: *Finanse i rozliczenia międzynarodowe*. Red. A. Kosztowniak, P. Misztal, I. Pszczółka, A. Szelałowska. C.H. Beck, Warszawa 2009, s. 226-227.

¹⁹ *Ibid.*, s. 227.

²⁰ G. Górniewicz: *Zadłużenie zagraniczne. Polska a kraje rozwijające się*. WUAB, Bydgoszcz 2002, s. 17.

²¹ A. Kosztowniak: *Zadłużenie zagraniczne a rozwój gospodarczy*. CeDeWu Sp. z o. o., Warszawa 2007 s. 28.

- tendencje do spadku oszczędności krajowych, które są uzupełniane importem kapitału;
- osiągnięcie niskiej stopy akumulacji wewnętrznej;
- dysproporcje i rozwarstwienie występujące między grupami społecznymi;
- niesprzyjającą strukturę zatrudnienia;
- wąską specjalizację eksportową, przy dużej zależności od importu technologii, maszyn, urządzeń, żywności, na które środki zdobywa się z wpływów dewizowych z eksportu;
- niekorzystne *terms of trade* w wymianie handlowej z partnerami z zagranicy.

Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania jest potrzebny gospodarce, aby mogła się rozwijać. Niemniej jednak znaczna mobilność kapitału może powodować negatywne konsekwencje związane zarówno z gwałtownym napływem, jak i jego odpływem, prowadząc do wzrostu zmienności kursu, trudności w prowadzeniu polityki pieniężnej czy ryzyka wystąpienia niestabilnych boomów. Tak więc zależność od zewnętrznych źródeł finansowania może być źródłem ryzyka dla polskiej gospodarki. Również ograniczenie napływu czy też wręcz odpływ kapitału może spowodować wzrost wartości zadłużenia zewnętrznego gospodarki na skutek deprecjacji waluty krajowej i znacznie ograniczyć popyt wewnętrzny, doprowadzając co najmniej do spowolnienia PKB²². Należy również pamiętać o konieczności spłaty zaciągniętych wcześniej kredytów wraz z oprocentowaniem, co stanowi dodatkowe obciążenie dla gospodarki. Jeśli kredyty zagraniczne zostały wykorzystane w sposób nieefektywny, to gospodarka kraju napotyka trudności związane ze znalezieniem dostatecznej ilości środków na spłatę. Konieczność obsługi powstałego na podstawie zaciągniętych za granicą kredytów zadłużenia staje się barierą wzrostu gospodarczego. Sięganie po zewnętrzne źródła finansowania w celu przyspieszenia wzrostu gospodarczego i modernizacji aparatu wytwórczego może skończyć się wystąpieniem napięć w bilansie płatniczym, które wpływają hamująco na możliwość rozwoju gospodarki²³.

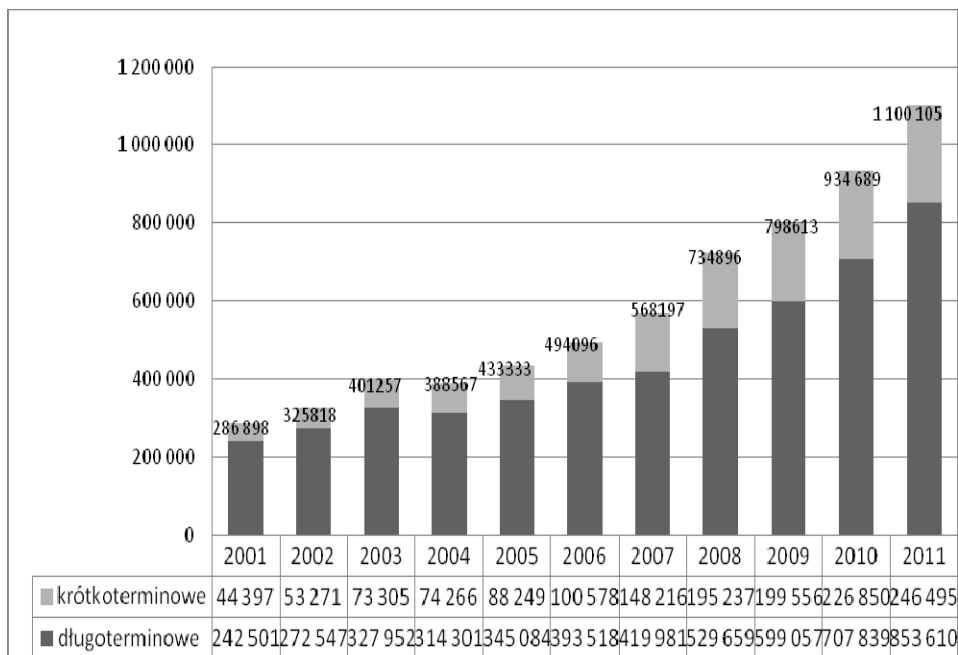
4. Stan i struktura polskiego zadłużenia zagranicznego

W latach 1990-1991 Polska była w stanie jedynie w niewielkim stopniu obsługiwać swój dług zagraniczny. Kraj nasz przekraczał wszystkie wskaźniki zadłużenia, na podstawie których Bank Światowy ocenia kraje zadłużone. Według BŚ relacja długu do PKB nie powinna przekraczać 50% PKB, zaś w Polsce wartość tego wskaźnika w 1990 roku wynosiła 82%. Wskaźnik relacji długu do wartości eksportu nie powinien przekraczać 275%. W Polsce w tymże roku wy-

²² *Przepływy kapitału w krajach rozwijających się w latach 2000-2011*. NBP, Warszawa 2012, s. 48.

²³ S. Pangsy-Kania: *Zadłużenie zagraniczne Polski*. UG, Gdańsk 2001, s. 39.

nosił 446%. Wartości krytyczne obsługi zadłużenia i należnych odsetek w stosunku do wartości eksportu wynoszą odpowiednio 30% i 20%. Dla Polski wynosiły odpowiednio 78% i 36%. Zatwierdzenie przez MFW polskiego programu dostosowawczego i otwarcie dostępu do kredytów ułatwiło Polsce prowadzenie rozmów z Klubem Paryskim w sprawie restrukturyzacji naszego zadłużenia gwarantowanego. W 1991 roku zawarto umowę o redukcji i reorganizacji długu gwarantowanego. Klub Paryski podjął wówczas decyzję o umorzeniu 50% długu, z czego 30% umorzono od razu, zaś pozostałe 20% miało zostać umorzone, gdy Polska zrealizuje program dostosowawczy. Porozumienie zawarte z Klubem Paryskim pozwoliło na restrukturyzację długu zaciągniętego u wierzycieli skupionych w Klubie Londyńskim, co wpłynęło na poprawę wszystkich wcześniej wymienionych wskaźników. W latach 1990-1998 wartość długu w stosunku do PKB z 82% spadła do 27,1%, wskaźnik zadłużenia w stosunku do wartości eksportu z 446% spadł do 142%. Należna obsługa długu do eksportu wyniosła w 1998 roku 11,8% (spadek z 78,6%), a należne odsetki od eksportu wyniosły 6,6% (w 1990 roku 36%)²⁴.

Rys. 2. Zadłużenie zagraniczne Polski w latach 2001-2011 (w mln PLN)

Źródło: NBP.

²⁴ M. Bodo: *Zadłużenie zagraniczne Polski: metody i możliwości spłaty*. „Polityka Gospodarcza” 2001-2002, nr 5-6, s. 60; W. Czepiel: *Obsługa zadłużenia zagranicznego Polski a deficyt płatności bieżących*. „Bank i Kredyt” 2000, nr 5, s. 12-14.

W latach 2008-2011 zadłużenie zagraniczne Polski wzrosło z 724 896 mln PLN do 1 100 105 mln PLN. Struktura tego zadłużenia w tym okresie w rozbiściu na krótkoterminowe i długoterminowe zobowiązania w 2008 roku była następująca: 73% długoterminowe, 27% krótkoterminowe, a w 2011 relacja ta wynosiła 78% i 22%. Jeśli przeanalizujemy strukturę podmiotową zadłużenia, to możemy zauważyć zmianę udziału sektora banków komercyjnych z 24,53% w 2008 roku do 20,51% w 2011 roku. Udział sektora rządowego zwiększył się w analizowanych latach z 27,36% do 35,78%, zaś NBP z 98% do 1,57%²⁵.

Tabela 2

Struktura zadłużenia zagranicznego Polski w latach 2004-2011

Lata	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Narodowy Bank Polski	0,08	1,48	0,72	3,54	0,98	1,91	2,18	1,57
Sektor rządowy i samorządowy	44,46	44,25	40,00	33,62	27,36	31,00	34,77	35,78
Sektor bankowy	11,38	11,30	13,76	17,22	24,53	22,07	21,91	20,51
Sektor pozarządowy i pozabankowy	44,08	42,97	45,52	45,62	47,13	45,02	41,14	42,14

Źródło: Ibid.

Wskaźnik zadłużenia zagranicznego w relacji do PKB w całym analizowanym okresie rośnie, w 2008 roku przekroczył wskaźnik 50%. Jest to sytuacja niepokojąca²⁶. Pozostałe wskaźniki również charakteryzowały się znaczącym wzrostem. W latach 2008-2009 wskaźniki znacznie wzrosły w stosunku do lat poprzednich, co z pewnością miało związek z globalnym kryzysem finansowym. Po tym okresie wskaźniki te zaczęły spadać.

Można również z prognoz wyczytać, że wskaźniki dotyczące lat następnych są stabilne i nie zapowiadają większych zmian. Wynika to zapewne z prognoz dotyczących wzrostu PKB²⁷.

²⁵ H. Nakonieczna-Kisiel: *Kryzys finansowy a zadłużenie zagraniczne przedsiębiorstw w Polsce*. „Ekonomia i Organizacja Przedsiębiorstw” 2010, nr 4, s. 24.

²⁶ H. Nakonieczna-Kisiel: *Zadłużenie zagraniczne Polski w warunkach transformacji*. Zeszyty Naukowe UE w Poznaniu nr 126, Poznań 2009, s. 57.

²⁷ A. Kosztowniak: *Istota i przyczyny powstania zadłużenia międzynarodowego...*, op. cit., s. 233.

Tabela 3

Wskaźniki oceny zadłużenia zagranicznego Polski
w latach 2005-2011 (w %)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Zadłużenie zagraniczne/PKB*	44,06	46,61	48,28	56,83	59,44	66,03	72,00
Zadłużenie zagraniczne/eksport towarów	117,9	123,0	133,9	114,4	163,8	158,9	151,7
Obsługa zadłużenia zagranicznego/wpływy z eksportu towarów	38,5	35,6	41,7	42,1	48,5	50,4	44,2
Krótkoterminowe zadłużenie zagraniczne/oficjalne aktywa rezerwowe	63,6	71,3	91,8	104,4	96,3	91,3	86,7

*Obliczenia własne na podstawie danych NBP i GUS.

Źródło: M. Ruta-Kujawa: *Zadłużenie zagraniczne – analiza sytuacji Polski po wejściu do Unii Europejskiej*. Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego 2010, nr 18, s. 149; *Global Development Finance 2012*. The World Bank, Washington 2012, s. 2; *Republic of Poland – Review Under the Flexible Credit Line Arrangement – Staff Report and Statement by the Executive Director*. IMF, Washington 2012, s. 17, 20.

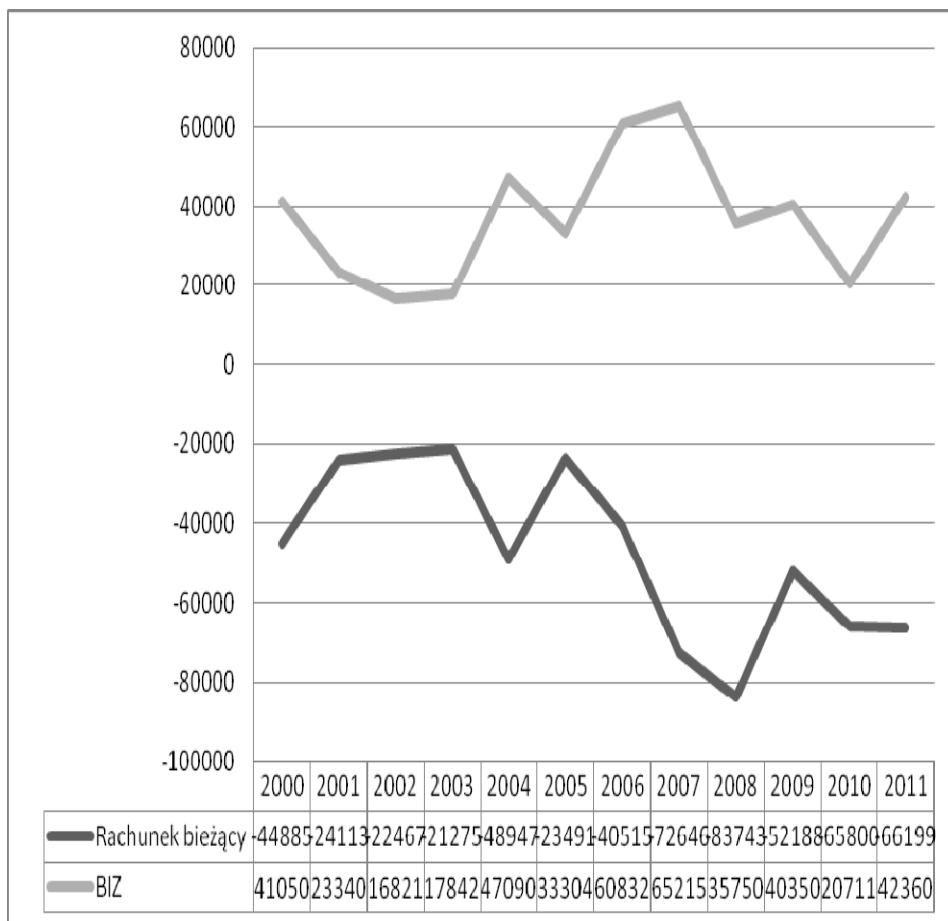
Tabela 4

Prognoza dotycząca wskaźników zadłużenia Polski
na lata 2012-2016 (w %)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Realny wzrost PKB w %	2,5	3,4	3,6	3,9	3,8
Zadłużenie zagraniczne/eksport towarów	155,1	154,5	153,1	150,4	147,8
Obsługa zadłużenia zagranicznego/wpływy z eksportu towarów	56,9	51,9	51,3	48,0	47,5
Krótkoterminowe zadłużenie zagraniczne/oficjalne aktywa rezerwowe	76,0	80,7	81,2	87,4	88,5
Zadłużenie zagraniczne/PKB	69,3	70,0	70,2	70,0	69,7

Źródło: *Republic of Poland – Review Under the Flexible Credit Line Arrangement...*, op. cit., s. 17.

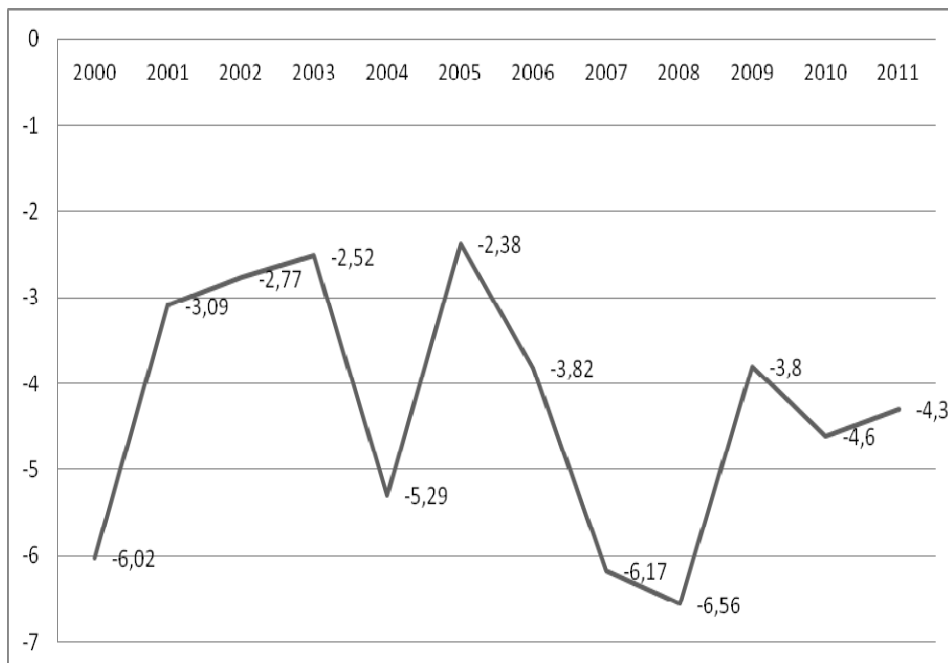
Możliwość spłaty zadłużenia naszego kraju wyznacza przede wszystkim stan rachunku obrotów bieżących z zagranicą. Dynamika wzrostu importu towarów i usług w latach 2000-2011 jest większa niż wzrost wartości towarów i usług eksportowanych.

Rys. 3. Rachunek bieżący i bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w mln PLN

Źródło: Ibid.

Miarą wiarygodności kraju i wskaźnikiem wpływającym na wielkość napływającego kapitału jest relacja obrotów bieżących w stosunku do PKB. Wskaźnik ten w 2008 roku gwałtownie spadł do poziomu -6,56%.

Rys. 4. Saldo bilansu obrotów bieżących jako % PKB w Polsce w latach 2000-2011

Źródło: Ibid.

Podsumowanie

Sytuacja związana z globalnym kryzysem finansowym miała również negatywny wpływ na gospodarkę Polską, co daje się zauważyć przy analizie wskaźników ekonomicznych z lat 2008-2009, jednak nie przełożyło się to na wydatny wzrost globalnych rozmiarów zobowiązań wobec zagranicy czy znaczne pogorszenie się wskaźników dotyczących obsługi zadłużenia w latach kolejnych. Jednak wskazana jest ostrożność co do dalszych prognoz związana z niepewną sytuacją dotyczącą innych gospodarek strefy euro (Grecji, Hiszpanii), których problemy gospodarcze w dzisiejszym zglobalizowanym świecie nie są ich wewnętrzną sprawą, a dotyczą całej Unii, w tym również Polski.

THE GLOBALIZATION AND POLAND'S FOREIGN DEBT

Summary

The current value of Poland's foreign debt is a result of many factors and phenomena, both internal and external. The latter factors cover i.a. economic situation, the liberalization processes of free trade and capital flows, it means phenomena, which are the result of the globalization process.